

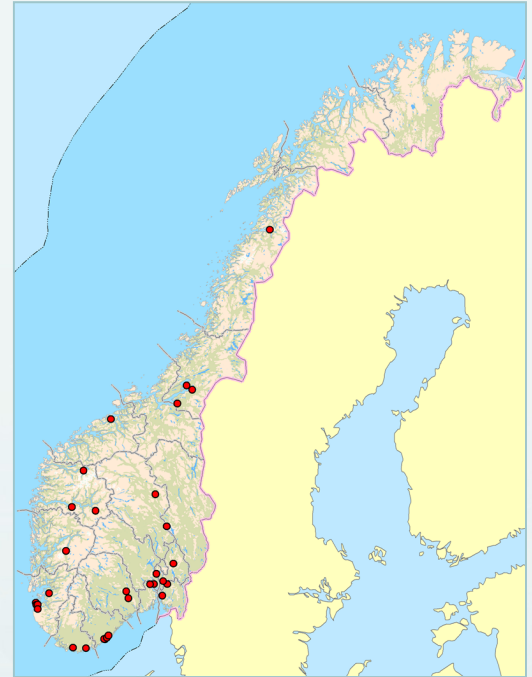
Jordbærsvartflekk *Colletotrichum acutatum*

Fremmed art

Soppen har de siste ti år blitt en viktig skadegjører i jordbær i flere land i Europa. Den ble først påvist i Norge i 1999, og senere er soppen funnet hos mange jordbærprodusenter. Utenom jordbær er det også funnet latent smitte av soppen på noen vanlige ugrasarter og annen vegetasjon som ofte finnes i nærheten av jordbærfelt. *C. acutatum* er en vanlig skadegjører i mange frukt- og bærarter i Norge, særlig i søt- og surkirsebær og eple.

Status
Risikovurdering 2012: Høy risiko (HI) (kart og tekst er ikke oppdatert for 2012)

Utbredelse av jordbærsvartflekk høsten 2006

Kjennetegn

Jordbærsvartflekk starter som brune, senere mørke og noe innsunkne flekker på bæra. Flekkene vokser i størrelse og kan dekke det meste av bæra som blir misdanna og tørker inn. I flekkene danner soppen sporer i oransje, fuktige sporehoper. Blad, bladstilker og rotstokken kan også bli angrepet, men symptomene er mindre spesifikke og kan lett forveksles med andre skader. Soppen kan også eksistere latent i planter uten synlige symptomer.

Utbredelse

Bioforsk Plantehelsete har på oppdrag av Mattilsynet kartlagt utbredelsen av jordbærsvartflekk. Soppen ble funnet i Akershus, Vestfold, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Sogn og fjordane. Smitte ble ikke påvist i prøver fra Hedmark, Oppland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

Biologi

Soppen spres med plantemateriale over lengre avstander. Hvordan den har kommet inn i Norge kjenner vi ikke til, fordi vi har hatt forbud mot import av jordbærplanter de siste ti år. Bare et mindre antall planter av nye sorter og foredlingsmateriale tillates innført. All import må gjennom en karantenedyrking med inspeksjon fra Bioforsk Plantehelsete og Mattilsynet. Før 2003 var det ikke testing for jordbærsvartflekk i karantenedyrkingen, så soppen kan ha blitt innført tidligere.

Lokalt spres soppen med sporer som dannes i store mengder i sporehoper på angrepne bæra. Spredningen skjer mest i regnvær med vasssprut fra regndråper som treffer sporehopene. Insekter og kontakt ved arbeid i jordbærfeltene spres også smitten i åkeren. Sporene er klebrige og henger lett ved hender, klær,

fottøy, redskap

og maskiner. Dermed kan noen få syke planter smitte ned en hel åker og nabofelt. Maskin-samvirke mellom jordbær-produsenter medfører også risiko for spredning av jordbærsvartflekk. I varmt og fuktig vær (20 – 25 °C) utvikler sjukdommen seg raskt, og det kan føre til at mye av avlingen blir ødelagt. Fra England og Danmark er det meldt om totalskade på grunn av jordbærsvartflekk. Angrepet stopper opp i tørre perioder, men soppen overlever i plantematerialet og fortsetter utviklingen så snart det blir fuktig i åkeren. Soppen overvintrer i gammelt, infisert plantemateriale av jordbær eller i annen vegetasjon. Det kjønna stadiet av soppen, *Glomerella acutata*, utvikles i laboratoriet, men det er ennå ikke påvist på friland i Norge. Arter i slekten *Colletotrichum* er vanskelige å bestemme basert på mikroskopiske karakterer. Molekylærbiologiske metoder brukes derfor for å verifisere funn av soppen.

Jordbærsvartflekk-soppen danner sporer på bladstilk av jordbær.

Bestandsstatus

En kartlegging av latent smitte i planter som vokser nær jordbærfelt viste at soppen finnes i surkirsebær (frukter), dyrka bringebær (stengler) vill bringebær (stengler), bulkemispel (frukter), blankmispel (frukter), høymole (stengel) og stornesle (stengel). I nærheten av en eiendom med angrep av jordbærsvartflekk ble eple, pære, plomme, 9 bærekster, 7 arter av potteplanter, 23 stauder og 35 arter av grøntanleggsplanter undersøkt for smitte. Alle disse prøvene var negative. Det er behov for videre undersøkelser for å bestemme vertplantene for soppen og betydningen av latent smitte for epidemien av jordbærsvartflekk.

Referanser

Bøvre J & Stensvand A 2006 *Colletothricum acutatum* overwinters on sweet cherry buds. Plant Disease 90: 1452-1456.

Sletten A, Talgø V, Strømgeng G M & Stensvand A 2003 Hvordan skal vi forhold oss til jordbærsvertflekk? Norsk frukt og bær 6: 6-7.

Stensvand A & Bøvre J 2006 *Colletothricum acutatum* on cherry and apple buds. Phytopathology 96: 110.